

Sunnfjord
kommune

Ungdata Sunnfjord kommune 2024

Rapport etter Ungdata-seminar 06.11.2024

Innhold

1	Innleiing	3
1.1	Ungdata-seminar med brei involvering	3
1.2	Oppfølging og prosess i etterkant av Ungdata-seminaret	3
2	Samla oppsummering.....	4
3	Oppsummering etter første gruppearbeid.....	4
3.1	Kva er bra?	4
3.2	Kvifor er det bra?	5
3.3	Kva overraska deg?	5
4	Oppsummering etter andre gruppearbeid	6
4.1	Korleis kan ein jobbe med det prioriterte området?	6
4.1.1	Helse.....	6
4.1.2	Stress og press.....	7
4.2	Kva kan elevane gjere?	8
4.3	Kva kan foreldre gjere?.....	9
4.4	Kva kan kommunen og fylkeskommunen gjere?.....	10
4.5	Kven andre kan gjere noko?	11
5	Evaluering av seminaret	12
5.1	Kva var bra?	12
5.2	Kva kunne vore gjort annleis?.....	12

1 Innleiing

Gjennom Ungdata-undersøkingane får barn og unge anledning til å svare på korleis det er å vekse opp i kommunen. Det er særskilt viktig at deira sine stemmer kjem fram, når det skal gjerast prioriteringar i kommunen sitt arbeid i oppvekstsektoren.

1.1 Ungdata-seminar med brei involvering

Ungdata er lokale barne- og ungdomsundersøkingar der skulelevar over heile landet svarar på spørsmål om korleis dei har det, og kva dei driv med på fritida.

Undersøkinga er anonym og det er friviljug å delta. Undersøkinga blir gjennomført av velferdsforskningsinstituttet NOVA ved Oslo Met – storbyuniversitetet og det regionale kompetanse-senteret på rusfeltet (KORUS) på oppdrag frå kommunen.

Ungdata-undersøkingane er eit sentralt kunnskapsgrunnlag for kommunen sine prioriteringar på oppvekstfeltet. Sunnfjord kommune har delteke på Ungdata i 2021 og 2024, og med høg svarprosent utgjer dette samla viktig informasjon om status og utviklingstrekk for aldersgruppa 10-18 år.

Som oppfølging etter Ungdata-undersøkinga i 2024, vart det arrangert seminar 6.11.24, med brei involvering. Målet med seminaret var å få fram ulike perspektiv, fremje medvirkning og dialog i oppfølgingsarbeidet. Seminaret samla 100 personar; elevrådsrepresentantar frå mellomtrinn og ungdomstrinn, ungdomsråd, politikarar, repr. frå Fau, kommunal administrasjon og tilsette, politi.

Sunnfjord kommune fekk hjelp frå Korus Bergen, til å analysere og hente ut sentrale trekk frå ungdatabaterialet. Analysane vart presentert på seminaret med påfølgande gruppearbeid, jf.vedlegg.

Denne rapporten summerer opp resultata frå gruppearbeida og er med på å peike på retning for Sunnfjord kommune sine vidare prioriteringar på oppvekstfeltet.

1.2 Oppfølging og prosess i etterkant av Ungdata-seminaret

Varden fremjar forslag for Forum for oppvekst 6.3.25, om å sjå oppfølging og tiltak i etterkant av Ungdata-seminaret i samheng med evalueringa av BUFA. Ungdata-rapporten og evalueringa av BUFA vert følgeleg presentert samla i ei politisk sak for ungdomsrådet, utval for oppvekst og kultur og utval for helse og sosial i april. I saka vert det lagt fram tilråding om område som bør prioriterast og forankrast i kommunen sin førebyggjande plan for barn og unge.

2 Samla oppsummering frå seminaret

Alle gruppene peikar på at dei fleste barn og unge i Sunnfjord har det bra, med høg trivsel, gode relasjonar og aktiv deltaking i fritidsaktivitetar. Barn, unge og vaksne som bryr seg om og tek godt vare på kvarandre er viktige beskyttande faktorar og bærebjelkar. Det vert framheva kor viktig det er med godt samarbeid mellom barn, foreldre, skular, kommunen og andre aktørar for å skape eit trygt og støttande oppvekstmiljø.

Helse, stress og press kjem fram som innsatsområda som flest meiner, bør prioriterast. Media kjem og høgt ut som innsatsområde. Alle gruppene peikar på at det er viktig å sette inn tiltak mot negativ og skadeleg bruk av skjerm/digitale plattformer og sosiale medier.

I presentasjonen av sjølve Ungdata-resultata, peika Korus på statistisk samanheng mellom negative helseparametar og antal timar på skjerm.

Konklusjon

Korus peikar på samanhengar mellom helse, stress og press og skjermtid og bruk av sosiale medier. Høgt antal timar på skjerm kjem statistisk fram som ein risikofaktor for helse. Gjennom oppsummeringa etter seminaret, kjem dette fram som eit tidsaktuelt og viktig område for førebyggjande tiltak vidare i Sunnfjord kommune. Foreldre, barn og unge vil trenge hjelp og innsats frå fleire partar for å snu utviklinga knytt til uheldig bruk av skjerm og sosial medier.

Viser vidare til oppsummering etter gruppearbeida.

3 Oppsummering etter første gruppearbeid

Korus presenterte først resultat frå Ungdata-junior. Oppsummering etter påfølgande gruppearbeid i 13 grupper.

3.1 Kva er bra?

- **Generell trivsel:** Dei fleste elevane trivst godt på skulen og har eit godt forhold til foreldra sine. Det er høg trivsel både på skulen og i fritida.
- **Fritidsaktivitetar:** Mange barn og unge er aktive i ulike fritidsaktivitetar. Det er eit breitt tilbod av aktivitetar, og deltakinga er høg.
- **Relasjonar:** Elevane har gode relasjonar til foreldra sine og har vener dei kan stole på. Dei fleste har nokon å snakke med om dei treng det.
- **Tryggleik:** Barn og unge føler seg trygge både heime og på skulen. Det er god kommunikasjon mellom barn og foreldre.
- **Mobbing og einsamheit:** Mobbing har gått ned, og det er få som opplever einsamheit. Dei fleste har nokon å vere med i friminutta.

- **Samanlikning med landet:** Resultata frå Sunnfjord er betre enn landsgjennomsnittet på fleire område, inkludert trivsel, aktivitet og relasjonar.

3.2 Kvifor er det bra?

- **Omsorgsfulle lærarar og engasjerte foreldre:** Lærarar og foreldre spelar ei viktig rolle i å sikre at elevane har det bra. Gode relasjonar til foreldra og lærarane bidreg til at barna føler seg trygge og trivst. Foreldra er primærførebyggerane. Alle rundt barna må samarbeide.
- **Bærebjelkar:** Viktige faktorar som bidreg til trivsel inkluderer gode relasjonar til foreldre, engasjerte lærarar, og eit aktivt fritidstilbod. Desse elementa gjer barna meir robuste både fysisk og psykisk.
- **Fritidsaktivitetar:** Eit breitt og godt fritidstilbod er viktig for barnas fysiske og psykiske helse. Det bidreg også til å halde barna vekke frå negative påverknader som rus og kriminalitet.
- **Tryggleik og inkludering:** Barn og unge som føler seg trygge og inkluderte har det betre. Gode vennskap og eit trygt skulemiljø er essensielt for trivsel. Viktig med gode elevråd. I Sunnfjord kommune er det rom for å være ulike.
- **Forebygging av skulefråfall:** Høg trivsel på skulen kan bidra til å redusere skulefråfall. Eit godt skulemiljø med fokus på trivsel og gode relasjonar er viktig for å halde elevane motiverte.
- **Sosialt fellesskap:** Eit godt sosialt fellesskap på skulen og i fritida bidreg til at barna har det bra. Det er viktig at barna har nokon å snakke med og at dei føler seg inkluderte.
- **Samanlikning over tid:** Å ha gode data og kunne samanlikne resultata over tid er viktig for å kunne setje inn riktige tiltak og sjå utviklinga.

3.3 Kva overraska deg?

- **Generell trivsel:** Mange elevar har det bra på skulen og har gode forhold til foreldra sine. Sunnfjord skårar høgt på fritidsaktivitetar samanlikna med nasjonalt nivå.
- **Kjedsomheit og trivsel:** Det er overraskande mange som kjedar seg på skulen, sjølv om dei generelt trivst. Dette gjeld spesielt for elevar på 7. trinn.
- **Helseforskjellar:** Jenter rapporterer dårlegare helse enn gutar, og det er fleire jenter som opplever hovudverk og smerteplager. Det er også ein høg andel elevar som brukar smertestillande.
- **Søvnproblem:** Mange elevar slit med søvn, noko som er overraskande høgt allereie på mellomtrinnet.
- **Skjermtid:** Skjermtida blant elevar er høg, men det var forventat at den skulle vere endå høgare.
- **Einsamheit og vennskap:** Det er bekymringsfullt at 50 barn på mellomtrinnet ikkje har venner og nokon å vere med. Samstundes er det positivt at 99% har nokon å vere med i friminutta.
- **Mobbing:** Det er ein auke i mobbing trass i fokus på å redusere det.
- **Skulefrykt:** Ein betydeleg andel elevar gruar seg til å gå på skulen, sjølv om dei generelt trivst når dei er der.

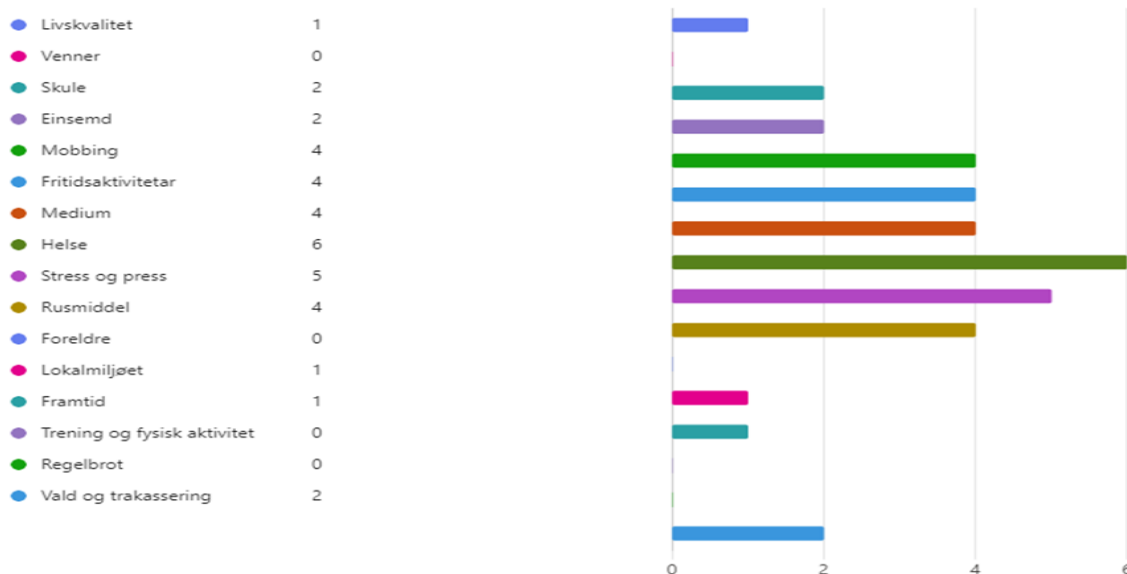
- **Relasjonar:** Elevane har gode relasjonar til foreldra sine, og foreldra har god oversikt over kven barna er saman med. Overraskande at elevar i mindre grad har sagt at lærar er ein som dei kan snakke med.

4 Oppsummering etter andre gruppearbeid

Gruppearbeid (12 grupper) etter presentasjon av Ungdataresultat frå ungdomskulane i Sunnfjord og Førde Vgs.kva område bør ein prioritere?

1. Kva område bør ein prioritere?

[Fleire](#)

Grafisk framstilling av svar.

Det er flest som har svart at helse, stress og press bør prioriterast som satsingsområder i det førebyggjande arbeidet.

4.1 Korleis kan ein jobbe med det prioriterte området?

4.1.1 Helse

Desse tiltaka er foreslått for å betre helse og trivsel blant barn og unge, og for å skape eit tryggare og meir støttande miljø både på skulen og i fritida.

- **Jobbe førebyggjande:** Fokus på førebygging av helseproblem, inkludert mental helse. Vere open om mental helse og sørge for at barn og unge får hjelp om dei treng det.
- **Helsesjukepleiarar på skulane:** Ha helsesjukepleiarar tilgjengeleg på skulane kvar dag. Styrke helsepersonell i skulen og auke stillingsprosenten deira basert på elevtalet.
- **Søvn, mat og bekymringar:** Bistå til at barn og unge får nok søvn, mat og hjelp til å dempe bekymringar.

- **Spørjeundersøkingar:** Gjennomføre spørjeundersøkingar for å kartlegge helsebehov og utfordringar blant barn og unge.
- **Medverknad frå barn og unge:** Inkludere barn og unge i prosessen ved å la dei seie kva dei treng og kva som fungerer for dei.
- **Informasjon og haldningskampanjar:** Informere om korleis bruk av medier påverkar helse (konsentrasjon, søvn, mobbing, psykisk og fysisk helse). Jobbe med haldningar og antimobbekampanjar i skulen og barnehagen.
- **Tilgang på psykologtenester:** Sørge for at barn og unge har tilgang til psykologtenester og helsesjukepleiarar.
- **Gode relasjonar til lærarar:** Fremje gode relasjonar mellom elevar og lærarar for å skape eit trygt og støttande skulemiljø.
- **Lavterskeltilbod:** Opprette lavterskeltilbod for barn og unge, inkludert fritidsaktivitetar som fremjar meistring og normalitet.
- **Foreldrerolla:** Styrke foreldrerolla ved å gi støtte og informasjon til foreldre, samt opprette foreldrenettverk.
- **Stress og press:** Handtere stress og press ved å tilpasse skulekvardagen, senke forventingar, og gi meir tid til førebuing og tilrettelegging for dei som treng det.
- **Rusmiddel:** Auke kunnskap om rusmiddel blant ungdom og foreldre, regulere russetida betre, og jobbe med grunnane til at ungdom brukar rusmiddel.

4.1.2 Stress og press

Desse tiltaka er foreslått for å hjelpe barn og unge med å handtere stress og press på ein betre måte, og for å skape ein meir balansert og støttande kvardag.

- **Mental helse:** Fokuserer på mental helse og tilpasse skulekvardagen meir for kvar enkelt elev. Dette kan inkludere å endre fråværsgrrensa for å redusere stress knytt til fråvær.
- **Senke forventingar:** Arbeide med å senke forventingane til elevane, slik at dei føler seg gode nok som dei er. Dette kan inkludere å vurdere ein karakterfri skule eller redusere formell vurdering.
- **Meir praktisk skule:** Innføre meir praktisk undervisning og mindre teori for å redusere stress og press.
- **Foreldrerolla:** Styrke foreldrerolla ved å lære foreldre og barn å prioritere, samt å redusere presset frå foreldre om å prestere.
- **Sosiale media:** Handtere stress og press knytt til sosiale media ved å sette tydelege rammer rundt mobil- og skjermbruk, og styrke foreldrerolla.
- **Søvn og smertestillande:** Begrense tilgang til smertestillande og fokusere på å redusere søvnmangel og stress som kan føre til auka bruk av smertestillande.
- **Skulearbeid:** Fordele arbeidskrav og innleveringar meir bærekraftig gjennom skuleåret for å unngå opphopingar som skaper stress.
- **Praktisk støtte:** Gi meir tid til førebuing og tilrettelegging for dei som treng det, samt å snakke med elevane om stresset og hjelpe dei å prioritere.

- **Natur og fritid:** Oppmuntre til meir tid ute i naturen, då dette kan redusere stress og press.

4.2 Kva kan elevane gjere?

Gruppene sine innspel til kva elevane kan gjere for å bidra til å betre både si eiga og andre si helse, redusere stress og press og skape eit meir støttande og inkluderande miljø.

- **Heie på kvarandre:** Støtte og oppmuntre kvarandre, og jobbe med å senke krava til seg sjølv og andre. Fokuserer på å vere "god nok" i staden for å alltid vere best.
- **Bry seg om andre:** Vere hjelpsame og vise omsorg for andre. Hjelpe kvarandre og inkludere alle, spesielt dei som føler seg einsame.
- **Passe på kvarandre:** Passe på at alle har nokon å vere med og støtte kvarandre i vanskelege tider.
- **Inkludere alle:** Ta vare på kvarandre og inkludere alle, spesielt i sosiale medier.
- **Openheit:** Vere opne om eigne utfordringar og ikkje skamme seg over å søkje hjelp frå helsesjukepleiar eller andre vaksne.
- **Elevmentorar:** Delta som elevmentorar for å støtte andre elevar.
- **Setje grenser for skjermbruk:** Setje grenser for når det er lov å sende meldingar, spesielt om natta, for å sikre god søvn.
- **Trivselsleiarar:** Delta som trivselsleiarar og organisere aktivitetar i friminutta.
- **Snakke med vaksne:** Snakke med vaksne ein stolar på når ein har det vanskeleg eller føler seg stressa og pressa.
- **Sei ifrå:** Sei ifrå til ein vaksen dersom ein ser eller opplever mobbing.
- **Helse:** Passe på å få nok søvn, vere fysisk aktiv og ete sunt. Ta initiativ til å finne på ting saman med andre på fritida.
- **Redusere skjermtid:** Redusere si eiga skjermtid og følgje aldersgrenser for bruk av sosiale medier. Setje grenser for når det er lov å sende meldingar, spesielt om natta, for å sikre god søvn. Forvente mobilfrie soner og vise at det går an å gjere andre kjekke ting utan mobil.
- **Rollemodellar:** Vere gode rollemodellar, snakke om vanskelege tema, og hjelpe med haldningsendringar.
- **Postkasse for spørsmål:** Ha ei postkasse der ein kan putte anonyme spørsmål dersom ein gruar seg til å stille spørsmål direkte.
- **Motivere kvarandre:** Heie på kvarandre og senke krava, jobbe med å vere "god nok" i staden for å alltid vere best.
- **Unngå rusmiddel:** Ikkje arrangere fester med alkohol, og gjere det ukult å bruke rusmiddel.
- **Delta i organiserte aktivitetar** for å unngå rusmiddel og festing.
- **Redusere krav til seg sjølv:** Ikkje tenkje så mykje på å alltid måtte prestere toppkarakterar, og redusere eigne krav.
- **Ikkje snakke høgt om karakterane sine:** Unngå å snakke høgt om karakterane sine for å redusere presset blant medelevar.

- **Bruke ungdomstemma:** Bruke stemma si til å påverke og skape ein "vi"-følelse i klassen.
- **Engasjere seg i Elevråd og Ungdomsråd:** Vere aktive i elevråd og ungdomsråd for å påverke skulemiljøet positivt.

4.3 Kva kan foreldre gjere?

Oppsummert kva gruppene har svart om kva foreldre kan bidra med for å støtte barna sine, bidra til betre helse og trivsel og redusere negativt stress og press

- **Vere til stades for ungdommen:** Vere tilgjengeleg for samtalar og støtte, og snakke med ungdommen om stress og press.
- **Vere foreldre, ikkje bestevenn/kompisar:** Setje grenser og våge å vere upopulær når det er nødvendig. Vere trygge og tydelege, forklare konsekvensar av handlingar, og ikkje bagatellisere grensene.
- **Engasjere seg i lag og idrett:** Delta som trenar, instruktør eller lagleiar, og engasjere seg i fritidsaktivitetane til barna.
- **Foreldregrupper og nettverk:** Samarbeide med andre foreldre for å sikre at alle barn kjem seg til aktivitetar og kampar.
- **Stress og press:** Ta ned forventingane og oppmuntre barna til å gjere sitt beste utan å leggje for mykje press på dei.
- **Snakke om einsemd heime:** Diskutere korleis ein snakkar om andre og inkludere alle.
- **Regulere skjermbruk:** Hjelpe barna med å setje faste reglar for skjermbruk, spesielt om natta, for å sikre god søvn.
- **Vere rollemodellar:** Setje opp reglar og arrangere aktivitetar for ungdommane. Engasjere seg i fritida deira og bli kjent med andre foreldre.
- **Støtte og grensesetting:** Støtte barna sine, snakke med andre foreldre, setje grenser og ha reglar. Involvere seg i barna sine liv og ha god kontakt med skulen.
- **Følgje med på mobbing:** Vere oppmerksame på teikn til mobbing og setje grenser for skjermtid. Snakke med barna om korleis dei kan vere med andre og sikre at ingen blir utestengde ved tilstelningar.
- **Oppmode til fysisk aktivitet:** Oppmuntre barna til å vere fysisk aktive og snakke meir med dei om helse.
- **Styrke foreldrenettverket:** Bygge nettverk i barnehage og skule, og vere tydelege rollemodellar når det gjeld rusbruk.
- **Engasjere seg i aktivitetar på trinnet:** Delta i aktivitetar saman med barna og bry seg om alle i klassen, ikkje berre sitt eige barn.
- **Stille mindre krav:** Redusere krav til prestasjonar og ta opp tema som stress og press på foreldremøte.
- **Strengje grenser for alkohol:** Ha strenge grenser for alkoholbruk, ikkje kjøpe alkohol til barna, og ha kontroll ved samlingar.

- **Gå føre som godt eksempel:** Vere tydelege rollemodellar når det gjeld bruk av sosiale medier og delta på informasjonsmøte. Vise barna korleis dei handterer stress på ein god måte.
- **Passe på at alle har nokon å vere med:** Inkludere alle og sikre at ingen føler seg einsame.
- **Snakke om tema på foreldremøte:** Ta opp tema som stress og press på foreldremøte, og diskutere korleis ein kan redusere dette blant barna.
- **Unngå å kjøpe dyre merkevarer:** Vere bevisst på at kjøp av dyre merkevarer kan auke stress og press blant barna, og unngå å samanlikne barna sine med andre.

4.4 Kva kan kommunen og fylkeskommunen gjere?

Samandrag av kva gruppene svarar at kommunen og fylkeskommunen kan gjere for å bidra til å betre helse, trivsel og redusert negativt stress og press blant barn og unge?

- **Prioritere barn og unge i budsjett:** Investere i barn og unge, som er framtida.
- **Lytte til barn og unge:** Ta innspel og synspunkt frå barn og unge på alvor.
- **Lage gode møteplassar:** Skape trygge og inkluderande møteplassar for barn og unge.
- **Sikre god integrering av flyktningar:** Arbeide for god integrering av flyktningar i lokalsamfunnet.
- **Billigare buss og meir transport:** Gjere kollektivtransport billigare og meir tilgjengeleg, spesielt for dei som brukar mykje tid på reise til og frå skule og aktivitetar.
- **Helsesjukepleiar oftare på skulane:** Auke tilgjengelegheita av helsesjukepleiarar på skulane.
- **Lett tilgjengelege psykiske helsetilbod:** Prioritere lågterskeltilbod for psykisk helse, som helsesjukepleiarar og psykologar.
- **Rettleiing i klassemiljø:** Arbeide for å betre klassemiljøet og redusere einsemd.
- **Fleire ungdomsklubbar:** Opprette fleire ungdomsklubbar og sikre at dei har kvalifisert personell.
- **Miljøterapeut i skulen:** Ha miljøterapeutar tilgjengeleg i skulane.
- **Leksehjelp:** Tilby leksehjelp på ungdomsskulen og vidaregåande skule for å hjelpe med struktur og prioritering.
- **Opplæring i livsmeistring:** Gi meir opplæring i livsmeistring for å hjelpe elevane med å handtere stress og press.
- **Felles mobilreglar:** Innføre felles mobilreglar i kommunen og halde fram med mobilfri skule.

- **Økonomiske rammer for ungdomsarbeid:** Setje av økonomiske rammer for ungdomsarbeid som gir tilbod om ungdomsklubbar alle stader det er ungdomsskular.
- **Gratis halleige:** Støtte lavterskelaktivitet i idrettshallar med gratis halleige.
- **Betre kollektivtilbod:** Sørge for betre kollektivtilbod og lokale transporttilbod for ungdom.
- **Gode tilbod og ressursar:** Tilby gode tilbod og ressursar til barn og unge som strevar, på lavterskelnivå, og reklamere for tilboda.
- **Tidleg innsats:** Fokuserer på tidleg innsats og ha gode lærarar som bryr seg om elevane.
- **Foreldrerettleiing:** Tilby gode tilbod om foreldrerettleiing.
- **Systematisk oppfølging av mobbing:** Ha systematisk oppfølging av mobbing.
- **Sosialfagleg kompetanse i skulane:** Styrke sosialfagleg kompetanse i skulane og ha lovpålagde miljøterapeutar.
- **Styrke kompetanse i helse:** Auke satsinga på førebygging og styrke dei lovpålagde tenestene i skulen, som helsesjukepleiarar.
- **Økonomisk støtte til ungdomsklubbar:** Bevilge pengar til ungdomsklubbar og tilsette løna og fast tilsett personale.
- **Informasjon om rusmiddel:** Informere om skadane ved rusmiddel og ha tydelege haldningskampanjar.
- **Mobbeombud:** Mobbeombud må informere meir om sitt arbeid og ha tydelege reglar som gjeld alle skulane.
- **Førebyggjande arrangement:** Arrangere førebyggjande tiltak som føredraget "Midt i trynet".
- **Lokale politikarar:** Jobbe mot nasjonale føringar og ha felles tilrådingar i kommunen.
- **Variert fritidstilbod:** Legge til rette for variert fritidstilbod og høyre meir på dei unge.

4.5 Kven andre kan gjere noko?

Gruppene svarar at desse aktørane kan bidra til å betre helse og trivsel blant barn og unge

- **Skulen:** og lærarane har ei viktig rolle sidan dei er med elevane heile dagen. Dei kan fange opp utfordringar, snakke med elevane, følgje opp, tilrettelegge og sjå alle elevane.
- **Personar i fritidsaktivitetar og frivillige organisasjonar:** Trenarar og andre som har roller i fritidsaktivitetar og frivillige organisasjonar kan bidra ved å starte opne lavterskel aktivitetar.
- **Politiet:** Politiet har ei viktig førebyggjande rolle ved å vere synlege og prate med ungdommane. Dei kan også jobbe førebyggjande ute blant innbyggjarane og vere opptatt av innbyggjarstemma.

- **Politikarar:** Politikarane kan engasjere seg og tore å satse på førebyggjande tiltak som ikkje alltid viser igjen i statistikk.
- **Andre trussamfunn og fleirkulturell fokus:** Jobbe med inkludering og følgje samfunnsutviklinga.
- **Frivillige organisasjonar:** Frivillige organisasjonar kan bli utfordra på å starte opne lavterskel aktivitetar.
- **Pensjonistlaget:** Nytte seg av pensjonistlaget ved ulike høve.
- **SLT-gruppa og BUFA:** Ungdomskontaktane og frivillighetssentralane kan bidra med tidleg innsats og prioritering av tiltak for barn og unge.
- **Vakter på rusfrie arrangement:** Handheve reglane betre på rusfrie arrangement.
- **Sosiale medium:** Innføre aldersgrense på sosiale medium og ha sterkare overordna krav og tilrådingar, samt strengare innlogging.

5 Evaluering av seminaret

Seminaret vart generelt sett på som svært nyttig og lærerikt, med mange gode idear og diskusjonar som kan takast vidare. Det var òg eit ynskje om fleire slike arrangement i framtida.

5.1 Kva var bra?

- **Gode presentasjonar** frå KORUS og ungdom.
- **Gruppearbeid** med elevar og diskusjonar på tvers av fag og generasjonar.
- **God organisering** og balanse mellom teori og praksis.
- **Nyttige møter** mellom politikarar, tilsette og elevar.
- **Viktig tema** som vart godt presentert og diskutert.
- **Lærerikt** for både politikarar og foreldre.
- **Involvering av ungdom** i diskusjonar og presentasjonar.
- **Variert dag** med gode diskusjonar og nye idear.

5.2 Kva kunne vore gjort annleis?

- **Inkludere fleire grupper**, som frivillige, minoritetar, lag og organisasjonar.
- **Lengre tid** til gruppearbeid og fleire pausar.
- **Betre lydforhold** og kortare økter for elevane.
- **Meir praktisk tilnærming** og utdeling av presentasjonar på førehand.
- **Meir tid** til siste diskusjonsdel og tydelegare oppfølging av innspel.
- **Kulturelt innslag av barn og unge ved t.d. kulturskulen**